

IN BEELD

In de brokkelige wereld aan de grenzen van Europa

De landen in het voormalige Joegoslavië houden Europa een interessante spiegel voor, stellen schrijver Irene van der Linde en fotograaf Nicole Segers in het sluitstuk van hun trilogie over de grenzen van Europa.

Han Dirk Hekking
Amsterdam

En brokkelige wereld. Dat beeld rijst op uit het onlangs verschenen boek *Bloed en Honing. Ontmoetingen op de grenzen van de Balkan*, waarmee schrijver Irene van der Linde en fotograaf Nicole Segers een trilogie over de grenzen van Europa besluiten. Ze tonen vergane glorie — als er al ooit glorie was — en soms een wereld die stil lijkt te staan, niet af is.

De westelijke Balkan is politiek dan ook het losse eindje van Europa. Weliswaar traden twee deelrepublieken van het voormalige Joegoslavië tot de Europese Unie toe: Slovenië (in 2004) en Kroatië (in 2013). Maar andere landen in de regio — Albanië, Noord-Macedonië, Montenegro en Servië — bevinden

zich als kandidaat-lidstaten in verschillende voorportalen voor toetreding tot de Unie, terwijl Bosnië en Herzegovina en Kosovo geen kandidaat zijn en dus niet eens uitzicht op een wachtkamer hebben.

Ook mét status verloopt het toetredingsproces moeizaam. In 2019 leidde de scepsis in de EU over verdere uitbreiding van de Unie tot vertraging van het begin van onderhandelingen met Noord-Macedonië en Albanië. Frankrijk wilde pas praten als de Unie haar procedures aanscherpte.

‘Je ziet versplintering in Europa. In Joegoslavië hebben ze zo’n periode al meegemaakt’

Anderzijds zorgen interne problemen voor complicaties in de besprekingen met de EU — zie de vragen die er zijn over het democratische gehalte van de regering van Servië. Sowieso kent de regio een hele encyclopedie aan sluimerende conflicten over grenzen en gedeelde historie die plots aan de oppervlakte kunnen komen en dan tot politieke trammelant leiden; neem het recente conflict tussen Bulgarije en Noord-Macedonië.

De Balkan genereert meer geschiedenis dan hij aankan, zou Winston Churchill ooit hebben gezegd. Die historie is in *Bloed en Honing*, het laatste deel van de trilogie van Van der Linde en Segers over de grenzen van Europa, nooit weg. Logisch ook: ze gebruikten het reisboek *Black Lamb and Grey Falcon* van de Britse schrijfster Rebecca West, over een tocht door Joegoslavië in 1937, als hun gids.

Maar hun boek gaat ook zeker over het nu. De landen in het voormalige Joegoslavië, dat in de jaren negentig uiteenviel, bieden een interessante spiegel, vindt Segers. ‘Je ziet versplintering in Europa’, verwijst ze naar de groei van EU-kritische partijen in menige lidstaat. ‘In Joegoslavië hebben ze zo’n periode van enorm nationalisme en populisme al meegemaakt.’

Grenzen en grensgebieden intrigeren, zegt de fotograaf, die wilde laten zien hoe het met mensen ver weg van de hoofdsteden, in de periferie, gaat. ‘Op het randje zie je wat er speelt in Europa, maar ook erbuiten. En er lopen ook onzichtbare grenzen dóór die landen.’

Het boek ‘Bloed en honing. Ontmoetingen op de grenzen van de Balkan’ van Irene van der Linde en Nicole Segers is een uitgave van Boom uitgevers Amsterdam, i.s.m. uitgeverij Lecturis.

Hierboven: het Kroatische eiland Rab, waar de Britse schrijfster Rebecca West werd betoverd door de kleuren, de rotsen en de zee.

Links, van boven naar beneden: café Tito in Sarajevo, vol herinneringen aan Josip Broz Tito; vervallen flatgebouwen in Kukës in Albanië; het Montenegrijns dorp Gusinje, in de buurt van de grens met Albanië en die met Kosovo.

FOTO'S: NICOLE SEGERS